

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. október 19.

**PEDAGÓGIA
ISMERETEK**

**EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELIVIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató a vizsgázók teljesítményének értékeléséhez

(az értékelő tanárok részére)

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatók.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van. Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek.

Egyes feladatoknál a megoldási útmutatótól eltérő, szakmailag helyes válaszokra is adhatók pontok.

Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

- 1. A felsorolt dolgok közül melyek tartoznak az eriksoni fejlődélmélet pozitív kimenetei közé? Jelölje a megfelelő négyzetbe írt X jellel! (8 pont)**

	I	H
bizalom	X	
kétely		X
bűntudat		X
teljesítmény	X	
identitás	X	
izoláció		X
stagnálás		X
integritás	X	

Minden helyes válsz 1 pont.

- 2. Milyen feltételei vannak a hatékony csoportmunkának? Milyen esetekben ajánlható ez a munkaforma? (7 pont)**

4 feltétel említése 4x1 pont (elsősorban pl. fegyelmezett osztálytermi légkör, csoportmunkához szükséges anyagok előkészítése és használata; csoportszerepek tisztázása, időkeret biztosítása és megszabása, csoportmunkával szembeni ellenállás kezelése)
 3 lehetőség felsorolása 3x1 pont, amelynél ajánlható ez a munkaforma: pl. együttműködés képességeinek fejlesztése, a feladat megoldása több ember erőfeszítését vagy különböző látásmódjait igényli, szorongó tanulók esetében a feladat megoldásának felelőssége megoszlik)

Szakmailag helyes, más válasz is elfogadható.

- 3. Határozza meg a tanmenet fogalmát! (5 pont)**

A tanmenet egy tanévről szóló (1 pont), egy adott osztályra vagy évfolyamra érvényes (1 pont) (munka)terv (1 pont). Megadja a tanegységek sorrendjét (1 pont) és az azokhoz rendelt tanórák számát (1 pont).

- 4. Mely piaget-i fejlődési szakaszhoz mely jellemzők társíthatók? Jelölje a négy szakasz utáni vonalakra írt betűjelekkel! (10 pont)**

I. pszichomotoros

II. műveletek előtti

III. konkrét műveleti

IV. formális műveleti

-
- a) a nyelvfejlődés intenzív szakasza
 - b) gondolkodás és cselekvés egysége
 - c) 0–2 éves életkori szakaszra jellemző
 - d) jövőbeni absztrakt problémákkal is foglalkozik az ifjú
 - e) hipotézisek ellenőrzése találgatással
 - f) hipotézisek ellenőrzése logikus gondolkodással
 - g) logikus gondolkodás konkrét tárgyakkal, helyzetekben
 - h) a mennyiségek, darabszámok állandóságának kialakulása
 - i) erkölcsi realizmus jellemzi értékítéleteit
 - j) 11-12 éves kor után jellemző

Mind a 10 jellemzőért 1-1 pont jár, amennyiben az a megfelelő szakasz utáni vonalon szerepel (és csak ott).

- I. b, c,
- II. a, h, i
- III. e, g,
- IV. d, f, j

5. Írja le a következő idegen kifejezések magyar megfelelőit! (7 pont)

filogenezis: fajfejlődés

ontogenezis: egyedfejlődés

motiváció: készítés, indíttatás, mozgatórugó (bármelyik megfelelő)

proszociális: segítő, támogató, a közösség érdekében történő

hospitalizáció: anyától való elkülönítés következtében fellépő állapot (elfogadható a hosszabb kórházi tartózkodásra utalás is)

akceleráció: felgyorsult fejlődés

adaptáció: a környezethez való alkalmazkodás

Minden helyes fogalommeghatározás 1-1 pont

6. Nevezze meg, hogy milyen csoportokat különíthetünk el a nevelési módszereken belül a nevelés folyamatában betöltött szerepük szerint! (3 pont)

A meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás módszerei

A tevékenység megszervezésének módszerei

A magatartásra ható módszerek

Minden módszercsoport helyes megnevezése 1-1 pont.

7. Határozza meg a normák fogalmát! Fogalmazza meg a formális és az informális normák közötti különbséget! (4 pont)

A normák a viselkedés írott vagy íratlan szabályai, amelyek megszabják magatartásunkat egy adott helyzetben. (2 pont).

Formális normák: jogszabályok, szabályzatok, megegyezések tartalmazzák (1 pont).

Informális normák: olyan szabályok, amelyeket egy adott környezetben mindenki betart, akkor is, ha azt hivatalosan nem írják elő (1 pont).

8. Ismertesse a szociometria módszerét! (6 pont)

Célja a csoport szerkezetének, a csoporttagok kapcsolatrendszerének feltérképezése. (1 pont)

Moreno: érzelmi, rokonszenvi választáson alapuló csoportszerkezet vizsgálata (1 pont).

Mérei Ferenc: többszemponú szociometria: rokonszenvre, közösségi funkcióra, egyéni tulajdonságra és népszerűsége vonatkozó kérdések (kifejtettségtől függően 1 vagy 2 pont).

Menete: kérdőív, kölcsönösségi táblázat (mátrix), szociogram – alakzatok (kifejtettségtől függően 1 vagy 2 pont).

Szöveges (kifejtendő) feladatok

1. Ismertesse az emlékezet fogalmát, mechanizmusát! Térjen ki a rövid és a hosszú távú memória jellemzőire, kapcsolatára, valamint az előhívás kérdéskörére! Említsen olyan eljárásokat, amelyek segítségével az emlékezet vagy a felidézés fejleszhető, segíthető! (16 pont)

Az emlékezet funkciójának megadása: információk tárolása és előhívása (2 pont)

Rövid távú és hosszú távú emlékezet megkülönböztetése (2 pont)

A rövid távú memória korlátai (Miller-féle bűvös szám, 7 plusz-mínusz kettő, említése) (2 pont)

A hosszú távú memóriában ismeretek és képesség jellegű folyamatok is raktározódnak (2 pont)

Az emlékezés szakaszai: kódolás, tárolás, előhívás (3 pont)

Előhívás: felismerés, felidézés, szabad asszociáció; az előhívás zavarai (1-2-3 pont)

Az emlékezet fejlesztésének lehetőségei (minimum 2), pl. szó szerinti megjegyzés (memoriter), játékos feladatok (óvoda, iskola), páros asszociáció, csoportosítás, „memóriafogas” stb. (1-2 pont)

2. Foglalja össze az alábbi szakcikk részletét laikusok, például szülői értekezleten részt vevők számára! (10 pont)

Topál József, Verbó Szemőke és Uzonyi Erzsébet (2017): Halmazottan sérült tanulók figyelmi viselkedésének vizsgálata terápiás kutya jelenlétében. Gyermeknevelés, 5. 2. sz., 3–17.

Széles körben elfogadott az a vélekedés, hogy a kutya–ember interakcióban megnyilvánuló pozitív hatások nagyon sokrétűek lehetnek és egyaránt megnyilvánulhatnak az élettani folyamatok, az emocionális és kognitív szabályozás vagy a társas viselkedési készségek szintjén... Mindezek összességében valószínűsítik azt az elképzelést, hogy a kutya pozitív

hatással lehet a gyerekek tanulási teljesítményére. Rendelkezik egyfajta kioldó/kiváltó (ún. 'trigger') hatással, képes a gyermekek motivációját beindítani/fokozni, ezáltal javul a tanulók figyelmi erőforrás-mozgósítási képessége, figyelmük fókuszáltabb lesz. A kutya mint komplex (valamennyi érzékszervet megmozgató) ingerforrás erős figyelemvonzó jelleggel bír, amely növelheti ezt a kioldó/kiváltó hatást.

1-1 pont, azaz összesen 5 pont adható az alábbi idegen kifejezések magyar megfelelőinek szerepeltetéséért:

interakció: pl. érintkezés, együttlét
 emocionális: érzelmi, érzelmekkel kapcsolatos
 kognitív: tudással kapcsolatos
 fókuszált: összepontosított
 komplex: sokoldalú

3 pont adható a szöveg összefüggéseinek megragadásáért: a kutya mint a tanuló társa az érzelmek, a tudás, sőt az egészség fejlesztésére is jó hatással lehet.

2 pont adható a szöveg stílusos megformálásért, laikusok számára is érthető mondatszerkesztésért.

Szakmailag helyes, más megfogalmazás is elfogadható.

3. Ismertesse a kisgyermekkor legfontosabb jellemzőit! (9 pont)

1–3 éves kor
 a járás kialakulása
 a beszéd megjelenése – először szituatív beszéd, Mi ez”-korszak, a szókincs, mondatszerkesztés fejlődése: 3 éves korra viszonylag tisztán beszél
 eszközhasználat, gyakorlati készségek fejlődése
 játéktevékenységek
 utánzás
 önállóságra törekvés
 testkép kialakulása
 az éntudat megjelenése

Minden helyes jellemző 1-1 pont, összesen 9 pont.

Szakmailag helyes, más válasz is elfogadható.

4. Mutassa be a családi nevelés típusait és azok hatását a gyermek személyiségének alakulására (Kozéki Béla kutatásai)! Ismertesse részletesen két családi nevelési típus jellemzőit és lehetséges következményeit! (15 pont)

A nevelési hatások tengelyei: a család érzelmi légköre, a nevelés rugalmassága, a követelmények határozottsága (3 pont)

A tengelyek értelmezése és végleteinek bemutatása (6 pont)

Két típus részletes bemutatása – harmonikus, liberális, ambiciózus, túlvédő, autonóm, elhanyagoló, kemény, diszharmonikus

(típusonként, kifejtettségtől függően 1-2-3 pont, összesen maximum 6 pont)